

SLOVNÍK AUTORŮ LITERATURY PRO DĚTI A MLÁDEŽ

II.

Čeští spisovatelé

NAKLADATELSTVÍ LIBRI
PRAHA 2012

kami prozrazuje pohádkový soubor *Zrnko písku* (2006), v němž je průvodcem po všech končinách světa nepatrné zrníčko písku přenášené větrem. Stylistická osobitost adaptátorského přístupu se poněkud utlumuje v dalších převyprávěných oblíbených klasických (*Srdce pohádek*, 2002) i méně známých pohádek (*Pohádky z moře*, 2004; *Pohádky z vodních hlubin*, 2004). *ms*

WEINBERGER Jiří, * 2. 7. 1946 Brno, básník, textař, esejista, matematik. Vystudoval obor matematická statistika, získal titul RNDr. a CSc., pracoval ve Státním výzkumném ústavu materiálů a v ústavu INORGY. Věnoval se také biokybernetice, je autorem četných odborných publikací a v konzultační a softwarové firmě se nyní zaměřuje na oblast řízení projektů a rizik. Od hereckých studií na LŠU se patrně odvíjí Weinbergerův zájem o literaturu a na ně navazuje také jeho vlastní literární tvorba, již se věnuje od 90. let 20. století. V polovině desetiletí vydal dvě básnické sbírky, které se lexikem, formou, grafikou i ilustracemi vymykají stereotypům soudobé tvorby. Weinberger jimi svěbytně navázal na tradici nonsensové poezie české (→ Emanuel Frynta), anglické (Edward Lear) a americké (Ogden Nash), jsou však také produktem postmoderního literárního směřování. Autor si v knihách *Povídá pondělí úterku* (1995) a *Ach ty plachty, kde je mám* (1996) pohrává se slovy a využívá např. jejich grafické podobnosti, hýří nekonečnými nonsensovými situacemi, předkládá čtenáři aluze vztahující se k žánrům, k literárním dějům, kulturním a společenským souvislostem, sází na sdělnost vně textové složky knih. Slovní hříčky, herní kombinatorika, stejně jako intertextuální odkazy nebo ilustrační a grafická neobvyklost jsou pro Weinbergera především prostředkem pro předání humorného, někdy ironizujícího zážitku, pro modelování světa kontrastů, relativních a nečekaných souvislostí, pro označení různých myšlenkových struktur, jsou obranou proti zažitým formálním postupům. Také pozdější autorovy básnické sbírky *Kroky po krách aneb Když se jde, všechno chce* (2003), *Na konci chřipky je krásně* (2005) a *Antianalfabetikum* (2010) využívají nonsensovou poetiku pro zábavnou komunikaci s recipientem i pro vyslovení závažných sdělení. Básně kalambúrové povahy, verše s neobvyklou hláskovou instrumentací a neobvyklými rýmy slibují nezávazný humor, ústí však často do satirické mystifikace, ironického zhodnocení projevů maloměstáctví, lidské nezodpovědnosti k budoucnosti světa. Nonsensové neuchopitelná abstraktnost jazyka získává při pochopení komunikačních zkratů, znalosti pretextů, při prožitku radosti ze souladu textu s vizuálně předloženým detailem nebo z využití hudebního kódu většiny textů i empirickou povahu, jež dává čtenáři šanci prožít uspokojení z vlastního odhalení, z navození

445

představ o text se jen opírajících, z impulsu k zamyšlení, ke smíchu, radosti nebo melancholii. Weinberger vytvářením asymetrických situací deklaruje mnohotvárnost věcí a jevů, reflektuje pulzaci doby, přináší pocit neklidu, opouštěných jistot, uvolňuje prostor pro vnitřní i vnější interakci. Nevybírá si přitom svůj literární prostor, nevažuje v kategoriích intencionální a neintencionální tvorba nebo vysoká a nízká literatura, prohrěškem není přítomnost obehnaných prvků v jazyce, ve stylu, rýmech, krkolomné skoky žánrové, lexikální ani stylové. Weinbergerovy básně ze začátku 21. století jsou obohacené o dávku přemýšlivosti, je v nich patrná častější parodiijní názornost, pocity odcizení, deziluze. Setkáváme se v nich s demystifikací kánonů, směřují více k vrstvenému publiku, v němž roli bezesporu hraje věk příjemců. Ve dvojjazyčném provedení vyšla Weinbergerova prozaická kniha s chlapeckým hrdinou *Jakápak smůla? – What Bad Luck?* (2004), jež je krokem k odlišnému žánru. Krátký napínavý příběh o hledání zaběhnutého psa psaný paralelně česky a anglicky může být chápán jako podnět k jazykovému vzdělávání, nejvýraznějším motivem v něm je však motiv svobody a volnosti, již skýtá přírodní prostor pražské Stromovky, v němž se odehrává. Převážně nostalgický a sebeironický podtext nesou texty knihy *Nerovnováha a jiné povídky* (2011), které vznikaly v rozmezí třiceti let. • D. d.: *Kdyby Ogden uměl česky – What if Ogden Could Speak Czech* (2006, česky a zrcadlově anglicky, s Věrou Bořkovcovou), písňové texty k divadelní hře *Myška z bříška* (2007, autorka Taťjana Lehenová). *ns*